

HÅKAN NESSER

VASEN- KÄTISTEN SEURA

TAMMI

Håkan Nesser

VASENKÄTISTEN
SEURA

Rikosromaani

SUOMENTANUT ALEKSI MILONOFF

TAMMI
HELSINKI

Ruotsinkielinen alkuteos *De vänsterhantas förening* ilmestyi 2018.

Copyright © Håkan Nesser, 2018

First published by Albert Bonniers Förlag, Stockholm, Sweden

Published in the Finnish language by arrangement with Bonnier Rights,
Stockholm, Sweden

SUOMENKIELINEN LAITOS © ALEKSI MILONOFF JA TAMMI 2020

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ.

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-952-04-0997-5

Alkuhuomautus

Eräät kirjan yksityiskohdat – kuten osoitteet, pankki-konttorit, ihmiset, tapahtumat sekä kaupunkien ja maiden nimet – vastaavat huonosti niin kutsuttua todellisuutta. Eräät muut yksityiskohdat vastaavat kuitenkin huomattavasti paremmin.

”...what’s the point of waking up in the morning if you don’t try to match the enormousness of the known forces in the world with something powerful in your own life?”

DON DELILLO: *Underworld*

”The gods looked down from their mountain and shrugged.”

PAUL AUSTER: *4 3 2 1*

ENSIMMÄINEN OSA

1

1957–58

OOSTERBY JA LÄHISEUTU

Marten Winckelstroopilla oli lapsuudessaan kaksi vikaa. Hän oli isätön ja hän oli vasenkätinen.

Isättömyytensä hän ymmärsi jo varhain, luultavasti kolmen vuoden tietämällä, sillä suunnilleen silloin hänen äitinsä Louise Henriette Winckelstroop alkoi takoa ainoan poikansa kalloon elämäntotuuksia. Esimerkiksi sen, että kaikki jotka saapastelevat pitkissä housuissa hattu tai lakki päässä – ja antavat välillä parran ja viiksien kasvaa, koska eivät laiskuuttaan viitsi ajaa niitä – saavat pysyä kaukana Winckelstroopin perheestä.

Sillä sipuli.

Mutta heille kahdelle ei tullut mieleenkään pitää miesvään puuttumista vikana. Ei kerta kaikkiaan. Miehet, sekä vanhat että nuoret – paitsi tietenkin pieni Marten – olivat pelkkiä riesoja, epäonnistuneita luomuksia, niin typerästi oli maailma suunniteltu. Joihinkin raskaisiin töihin heistä saattoi olla, tukkeutuneiden viemärien avaajiksi sekä pariin muuhun hommaan, joista oli vielä liian aikaista puhua, mutta siinä oli sananmukaisesti kaikki.

Pikku Marten tiesi osittain vaistomaisesti jo hyvin nuorena, että vasemmalla kädellä oli peevelin paljon helpompaa hypistellä kaikkia maailman pikkuasioita, kuten räkäpalloja, ja hänelle selvisikin vasta seitsemän vuoden ja muutaman kuukauden ikäisenä, että se oli luonnonvastaista. Nimitäin silloin, aurinkoisena syyspäivänä Herran vuonna 1957, leudon tuulen puhaltaessa mereltä päin, Marten aloitti seudun muiden vapisevien mutta siististi kammattujen seitsenvuotiaiden kanssa neiti Bolsterin hoidossa ja valvonnassa Oosterbyn kansakoulun. Siis pikkukoulun; oli myös isokoulu, joka sijaitsi samalla laajalla tontilla paloaseman ja kirkon välissä, mutta likusteri-nimisen pensasaidan toisella puolella.

Pikkukoulu oli tehty tiilestä, ja siinä oli neljä luokkahuonetta, puutyösali ja yläkerrassa opettajien, neiti Bolsterin ja herra Klitschken, asunnot. Se oli täytännyt muutamaa vuotta aiemmin seitsemänkymmentäviisi. Isokoulu oli kaksi vuotta nuorempi, mutta neiti Bolsterin tarkkaa ikää ei kukaan tiennyt. Monien mielestä hän oli ollut mukana alusta asti. Oli ihan mahdollista, että hänetkin oli tehty tiiliskivistä, niistä jotka olivat jääneet koulun rakentamisesta yli.

Joka tapauksessa opettaja Margarete Bolster oli karais-tunutta tekoa. Hän oli kasvattanut paitsi kaikki tuon vapisevan lauman isommat sisarukset myös useimpien vanhemmat. Jos tässä muuttuvassa maailmassa oli jotain kyseenalaistamatonta, se oli neiti Bolster.

Eikä vasenkätisyys ollut hyväksyttävää. Ei missään nimessä.

Eikä liioin isättömyys. Ilmeisesti näillä kahdella asialla oli jokin selittämätön yhteys; neiti Bolsterin valta ei ulottunut perheeseen asti, mutta siihen asiaan, kummassa kädessä ja millä sormilla kynää, liitua ja ompeluneulaa pidettiin, oli kyllä selkeät pedagogiset ohjeet.

Ja menetelmät. Joilla nurinkuriset oppilaat pantiin järjestykseen. Ainakin yksi. Siis menetelmä.

Niinpä jo toisena koulupäivänä – aurinko paistoi kuin ensimmäisenä päivänä ja sama luoteinen vapauden tuuli puhalsi – Marten Winckelstroop sai tutustua niin kutsuttuun korjauskäsineeseen. Se oli nahkaa ja haisi vähän paskalta, vähän lampaalta ja vähän enemmän vanhalta hieltä, ja se sidottiin tiukasti vasempaan käteen jo aamulla ennen virrenveisuuta. Hanskaa oli ehdottomasti pidettävä koulupäivän loppuun asti. Tai oikeastaan pussia, sillä se oli sormeton ja topattu karheilla jouhilla. Neiti Bolster oli käyttänyt käsinettä useita vuosia ja parantanut sillä vielä useamman potentiaalisen suttaajan.

Korjauskäsineitä Oosterbyn kansakoulussa oli enemmänkin, eikä Marten ollut ainoa sen käyttäjä. Viereisessä pulpetissa eturivissä (jotta opettaja saattoi valvoa heitä tarkasti ja läimäyttää tarpeen tullen viivaimella) istui pieni tummatukkainen Rejmus Fiste -niminen poika, joka oli paitsi vasenkätinen myös muuten vajavainen. Hän esimerkiksi änkytti, eikä ollut aina varmaa, ehtisikö hän ajoissa vessaan.

Isä hänellä kuitenkin oli. Tämä työskenteli kaupungissa leipurina ja oli itsekin ollut aikoinaan vasenkätinen. Tai oli tarkalleen vieläkin, koska oli käynyt koulua toisella paikkakunnalla eikä ollut parantunut vammastaan. Ihme kyllä hän leipoi silti hyvää leipää.

”Bolster on ilkeä akka”, Marten sanoi luottamuksellisesti uudelle kohtalotoverilleen, kun koulua oli käyty noin viikko. ”Pitäisi panna päiviltä.”

Pojat seisoskelivat suuren kastanjan alla voimistelusalin vieressä ja odottivat, että ruokatunti loppuisi. Rejmus nyökkäili innokkaasti, mutta ei taaskaan saanut suustaan ymmärrettäviä sanoja. Niinpä he vain syljeskelivät nurmikolle ja nyrkkeilivät vähän jouhipusseillaan, kunnes kello

soi. Kyllä, joskus asioihin täytyi todella puuttua. Jos ei heti, niin ainakin myöhemmin.

Aika kulki eteenpäin. Päivät, viikot ja lopulta jopa kuukaudet kuluivat. Joulukuun loppupuolella koitti loma. Koko syyslukukauden ajan Marten ja Rejmus olivat yrittäneet ututterasti kirjoittaa oikealla kädellä, mutta toistaiseksi kukaan ei vielä saanut selvää heidän käsialastaan. Eivät edes pojat itse eikä varsinkaan neiti Bolster. Rejmuksen änkytyskin olisi varmasti ollut kiittolinen kohde opettajan reformaatioponnistuksille, mutta oli parempi edetä asia kerrallaan. Ensin pojan oikea käsi oli saatava toimimaan, sen jälkeen saattoi keskittyä puheeseen.

Priorisointi johti luonnollisesti siihen, että Rejmukselle ei esitetty tunneilla kysymyksiä, koska yksinkertaisimmankin vastauksen muodostaminen ja ilmaiseminen kesti jumalattoman kauan. Luokkatovereita pommitettiin joka päivä ja joka hetki kysymyksillä kertolaskuista, maantiedosta, paratiisin käärmeestä ja Mooseksen kaislaveneestä, mutta ei Rejmusta. Häneltä ei kysytty koskaan mitään. Rejmusta se ei varsinaisesti haitannut, ja hän paljasti kahden kesken Martenille, ettei hänellä ollut mitään kiirettä päästä pussista eroon.

Hanska haisi vieläkin vähän paskalta ja lampaalta, mutta ajan mittaan siihen oli tottunut ja pussiin oli tarttunut omaakin hajua, ja nuo ystävykset, jotka heistä oli siihen mennessä tosiaan tullut, tunnustivat salaa toisilleen, että oikeastaan pussi oli ihan kiva. Sillä oli esimerkiksi todella hyvä nyrkkeillä ja se oli vieläpä paremmassa kädessä.

Kukaan ei tarkkaan tiennyt eikä välittänyt selvittääkään, miten Rejmus kommunikoi ystävänsä Martenin kanssa. He olivat erottamattomia, poikkeavia, kuten sanottiin, ja ehkä Marten yksinkertaisesti jaksoi odottaa tavuja, joita ystävä sylki suustaan köhien ja kaikkea muuta kuin soljuvana virtana.

Tai sitten he keskustelivat jollain viittomakielellä, mutta siinä tapauksessa koulupäivien aikana vain toisella kädellä. Toisaalta Marten osasi puhua ihan normaalisti, ja vaikka Rejmuksella oli monia vikoja, ei hän ainakaan kuuro ollut.

Kaikille oli kuitenkin varsin selvää, että kun ensimmäinen lukukausi oli takanapäin, he olivat luokan huonoin ja toiseksi huonoin oppilas.

Tammikuussa 1958 puhalsi purevin pohjoistuuli miesmuistiin. Päivästä toiseen, viikosta toiseen. Gruydernin ja Birkenberjen kanavat jäätyivät, ja kun muutamana lauantaina ja sunnuntaina puhuri laantui kovasta navakaksi, jotkut luistelivat aina Oosterseelle asti. Matka ei sinänsä ollut kovin pitkä, enintään viisi tai kuusi kilometriä, mutta vastatuulen vuoksi tuntui kuin olisi luistellut ylämäkeen. Kotimatka kävi vastineeksi paljon joutuisemmin.

Ekaluokkalaiset eivät kuitenkaan luistelleet. Tuuli olisi vienyt heidät mukanaan.

Neiti Bolster poltti luokkahuoneen kamiinaa niin että rätisi ja paukkui. Koulutarkastaja, joka tuli puolen päivän käynnille Kaalbringenistä, saattoi todeta kaiken näyttävän hyvältä, paitsi että ensimmäisellä pulpettirivillä istuva Rejmus Fiste otti tilaisuudesta vaarin ja pissasi housuun. Välittömänä syynä pidettiin sitä, että poika ei änkytykseltään voinut tai ehtinyt pyytää lupaa vessakäyntiin, eikä vika siis varsinaisesti ollut opetuksessa tai muussa sellaisessa. Kaksi korvatillikkaa, yksi kummallekin puolelle, ja asia oli sillä selvä.

Samana päivänä, joskin illalla, Marten ja Rejmus tapasivat Martenin kotitalon ullakolla Beerenstraatilla. He viettivät usein aikaa katonharjan alla, vaikka ahdas tila, jonne pääsi kiipeämään rakennuksen toisesta päädyistä, kuului oikeasti talon omistajalle herra Flindermannille eikä yläkerran vuokralaisille, rouva Winckelstroopille ja

hänen ainoalle pojalleen. Herra Flindermann oli kuitenkin paisunut melkoisesti vuosien saatossa eikä päässyt enää nousemaan seinätikkaita, ja kunhan pojanvintiöt eivät aiheuttaneet vahinkoa tai pitäneet meteliä, hänellä ei ollut huomautettavaa. Yli kuusikymmentä vuotta aiemmin hän oli itsekin oleskellut paljon vintillä, jotta sai olla rauhassa isältään, joka halusi piestä lapsensa tultuaan kotiin humalassa. Talo oli kulkenut perintönä kolmella sukupolvella, ja Marten ja hänen ystävänsä, mikä nyt olikaan nimeltään, olivat vielä niin nuoria etteivät alkaisi polttaa tai juoda siellä salaa.

”Olen vähän miettinyt”, Marten sanoi, kun hän ja Rejmus olivat istahtaneet ullakon lämpimimpään kohtaan, selkä savupiippua vasten. ”Meidän on aika perustaa kerho.”

”K... k... k... k...?” Rejmus kysyi.

”Niin”, Marten sanoi. ”Tai ehkä seura.”

”S... s... s... s...?” Rejmus kysyi.

”Ei sillä ole niin väliä, kumpi”, Marten jatkoi. ”Mutta meillä pitää olla säännöt ja kokouksia ja joku... mikä se nyt on...”

”T... t... t... t...?” Rejmus sanoi.

”Mikä?” Marten kysyi.

”Ta... ta... ta...” Rejmus sanoi.

”Takki vai?” Marten kysyi.

”E... e... ei!” Rejmus sanoi.

Muutaman minuutin kuluttua selvisi, että sana oli *tarkoitus*. Marten ei oikein tiennyt, mitä se merkitsi, mutta Rejmuksen päässä oli paljon enemmän sanoja kuin mitä suusta tuli ulos, joten sen täytyi olla järkevä.

”Hyvä on”, Marten sanoi. ”Meillä pitää olla tarkoitus.”

Rejmus nyökkäsi.

”Ja jäsenkortti”, Marten jatkoi. ”Meillä pitää olla jäsenkortit. Numeroidut. Minä olen numero yksi ja sinä olet numero kaksi. Sinä saat tehdä ne, koska osaat piirtää

paremmin. Pahviset ja sen kokoiset että ne mahtuvat lompsaan. Sopiiko?”

Rejmus nosti peukalon pystyyn osoittaakseen, että sopi.

”Vielä ei tarvita enempää jäseniä. Jos otetaan mukaan muitakin, pitää keksiä pääsykoe.”

”K... k... koe?” Rejmus sai kakistettua.

”Niin. Mutta pelkästään uusille jäsenille. Meidän kahden ei tarvitse tehdä koetta, koska me olemme kerhon perustajia. Tai seuran. Seura on ehkä parempi, koska se on... lyhyempi. Onko se hyvä?”

Rejmus nosti taas peukalon pystyyn. Marten mietti hetken ja nyppäsi samalla ruven irti kyynärpäästään.

”Unohdetaan vielä se tar... tarkoitus”, hän sanoi. ”Mutta nimi pitää olla. Nimi on tosi tärkeä. Se kirjoitetaan jäsenkorttiin ja sen pitää olla hyvä.”

”V... v... v... v...” Rejmus sanoi innosta hehkuen.

”Mikä?” Marten kysyi.

”V... v... v... v...” Rejmus toisti ja vispasi vasenta kättään Martenin silmien edessä. ”V... v... v... va...”

”Joo!” Marten huudahti. ”Sopii kuin nenä naukaan vai miten hitossa se sanotaan. Vasenkätisten seura! Täydellinen nimi.”

Oli 25. tammikuuta 1958. Kello oli vähän vaille seitsemän illalla. Elämässä oli juuri kääntynyt uusi lehti.

2

LOKAKUU 2012

MAARDAM

”Totuudet muuttuvat ajan mittaan.”

”Anteeksi mitä?”

”Kyllä ne todella muuttuvat”, Mahler sanoi katsellen sammunutta sikariaan. ”Tiettyjen lakien mukaan. Ne oppii huomaamaan, sellaiset pienet liukumat. Ei niitä ymmärrä mutta ne huomaa. Toki yleensä vasta jälkeenpäin. Oletko pannut merkille?”

”Huomaa?” Van Veeteren kysyi. ”Jälkeenpäin?”

Mahler ei vastannut. Van Veeteren oli kohottanut kätensä tehdäkseen siirron, mutta hän laski sen ja huokaisi syvään.

”Senkin luihu”, hän sanoi. ”Puhut tuollaista vain siksi että keskittymiseni herpaantuisi.”

Mahler tuijotti sikariaan eikä vastannut vieläkään.

”Olet tehnyt tuota kolmekymmentä vuotta, ja tajusin sen jo kaksikymmentäyhdeksän vuotta sitten. Ärsyttävää kyllä...”

”Mikä on ärsyttävää?” Mahler kysyi pitkän tauon jälkeen.

”Ärsyttävää kyllä se toimii”, Van Veeteren sanoi.

”Niinkö tosiaan?” Mahler kysyi.

”Sinut pitäisi diskata. Tai ainakin yksi sotilaasi pitäisi poistaa joka kerta.”

Mahler tutki lautaa hetken.

”Näyttää siltä, että yksi sotilas joutaisi mennäkin.”

Mahlerin suupielet kohosivat asentoon, joka saattoi jäljitellä hymyä. Tai olisi jäljitellyt joskus aikojen alussa.

”Olemmeko todella käyneet täällä kolmekymmentä vuotta?”

”Vähän väliä”, Van Veeteren sanoi. ”Itse asiassa pidempäänkin, nyt kun mietin tarkemmin... melkein kolmekymmentäviisi. Nimemme pitäisi panna seinälle kehyksiin.”

”Odottavat varmaan, että kuolemme ensin”, Mahler sanoi. Hän työnsi sikarin suuhunsa ja tutki šakkilautaa hie- man alistuneen näköisenä. ”Eikä siihen varmaan kamalan kauan menekään.”

Van Veeteren ei tehnyt siirtoa vaan nojautui taaksepäin. Hän katseli ympärilleen ja ajatteli, että se oli hyvin lyhyt aika. Klubitalo oli yli neljäsataa vuotta vanha; se oli uudistettu tulipalon jälkeen 1800-luvulla, mutta hänen ja Mahlerin aika siellä oli vain mitättömän pieni hetki paikan historiassa. Joka tapauksessa alle kymmenesosa. Se oli masentava ajatus, ja nyt selkäkipukin muistutti itsestään. Se tuntui lannenikamissa vasemmalla puolella. Oikealla se tuntui selvästi harvemmin, enintään joka viides kerta.

”Emme ole ainakaan nuorentuneet”, Van Veeteren sanoi. ”Mitä tarkoittit liukuvilla totuuksilla?”

”En mitään erityistä”, Mahler sanoi.

”Et mitään erityistä?” Van Veeteren sanoi.

”En, se oli pelkkä havainto. Ehkä enemmänkin runollinen kuin tieteellinen. Mutta se tuli mieleeni, koska minusta tuntui, että olemme olleet täsmälleen samassa tilanteessa ennenkin.”

”Mitä?” Van Veeteren sanoi. ”Niin, tämänhän on...”

”Skandinaavinen avaus”, Mahler täsmensi. ”En väitä, että jokainen siirto olisi identtinen, pelkästään tämän hetkinen tilanne. Temposi hidastuu kun olet menettänyt linnan, ja nyt mietit ihan samaa kuin silloin: siirtäisitkö ratsun e3:een vai d6:een. Olisiko ollut syksyllä kahdeksankymmentäkahdeksan tai kahdeksankymmentäyhdeksän. Siis täysin samat ajatukset... Mutta nyt kun mietin tarkemmin, en kyllä tiedä, miten hitossa se liittyy totuuteen.”

Van Veeteren avasi suunsa, mutta sulki sen pian. Mahler syytytti sikarinsa. Van Veeteren katseli Mahleria.

”Minkä ikäinen oletkaan? Täytitkö kahdeksankymmentä viime vai toissa vuonna?”

”Miksi kysyt?”

”Saahan sitä kysyä”, Van Veeteren sanoi.

”Toissa vuonna”, Mahler sanoi. ”Muistaakseni. Mutta sinähän olet vasta nuori. Parin viikon kuluttua seitsemänkymmentäviisi... No, et ehkä olekaan tarpeeksi kypsä ymmärtämään totuuden temppuilua.”

”Seitsemänkymmentäviisi”, Van Veeteren sanoi ja huokaisi. ”Eipä tässä kurjuutta kummempaa.”

”En ole saanut kutsua juhliin”, Mahler sanoi ja näytti siltä kuin olisi taas yrittänyt saada aikaan hymyä. ”Mutta en ole sitä odottanutkaan, jos totta puhutaan.”

”Olisitko tullut?”

”En, en tietenkään.”

”Sinä ja minä emme syntymäpäiviä vietä”, Van Veeteren sanoi. ”Ainakaan toistemme seurassa. Me pelaamme šakkia.”

Mahler nyökkäsi mietteliäänä.

”Juuri niin”, hän sanoi. ”Tarkoitatko, että muukaan ihmis-kunta ei huomioi sitä.”

”Lähdemme matkoille”, Van Veeteren sanoi.

”Kappas.”

”Helvetin pitkälle. Uuteen-Seelantiin.”

Mahlerin otsa kurtistui. ”Pitkillä lennoilla saa helposti veritulpan. Kuulemma.”

”Koskeeko se seitsemänkymmentäviisivuotiaita nuorukaisiakin?”

”Sitä ei koskaan tiedä”, Mahler sanoi. ”Miksi juuri Uuteen-Seelantiin?”

”Miksi ei? Sieltä saa hyvää pinot noiria.”

Mahler kohautti olkapäitään.

”Se oli Ulriken idea”, Van Veeteren jatkoi hetken kulluttua. ”Hänellä on siellä eräs tuttukin.”

”Joku mies?”

”Ei hemmetissä. Kouluaikainen ystävätär, jota hän ei ole nähnyt viiteenkymmeneen vuoteen.”

”Ymmärrän”, Mahler sanoi. ”Viidessäkymmenessä vuodessa moni totuus ehtii muuttaa muotoaan.”

Van Veeteren hörppäsi olutta ja yritti keksiä, mitä Mahler väitti ymmärtävänsä. Vastausta ei kuitenkaan ilmaantunut, ei hänen päähänsä eikä Mahlerin suusta. Kylläpä väsyttää, Van Veeteren ajatteli. Minä olen vain vanha ja väsynyt. En pysty enää muotoilemaan järkeviä kysymyksiä. Sanat tulevat ja menevät... kuin merkityksettömät sadekuurot. Ja tuo tuossa on minuakin vanhempi.

Kaikien lisäksi valehtelen hänelle. Mutta niinhän Ulrike ja minä sovimme.

”Asiasta toiseen”, Van Veeteren muisti. ”Et ole vähään aikaan julkaissut mitään. Edellisestä kokoelmastasi on ainakin viisi vuotta.”

”Seitsemän”, Mahler sanoi. ”Tuli pieni viivytyks.”

”Miksi?”

”Kustantajani päätti jäädä eläkkeelle. Kukaan muu ei ymmärrä minua.”

”Mikä hänen nimensä olikaan?”

”Brahms. Eugen G. Brahms. Hän on vasta seitsemän-

kymmentäkahdeksan, mutta polvet kuulemma reistailevat. Tai polvia hän itse syyttää.”

”Miten polvet liittyvät runouteen?”

”Sitä minäkin. Mutta hänen tilalleen tuli toinen, joten katsotaan nyt.”

Van Veeteren hörppäsi olutta ja yritti saada kiinni ajatuksesta, joka oli livahtanut hänen mielensä syövereihin kuin käärme kivikasaan.

”Mitäs haudot?” Mahler kysyi minuutin tai ehkä kahden kuluttua. ”Aiotko nukahtaa? Ei ainakaan näytä siltä että miettisit siirtoa. Muistutanko, mitä teit vuonna 1988?”

”Kyllä kiitos”, Van Veeteren sanoi. ”Muistuta.”

”D6”, Mahler sanoi.

”Ratsuko?”

”Niin.”

”No, miten peli päättyi?”

”Sinä hävisit”, Mahler sanoi.

Puoli tuntia myöhemmin Van Veeteren oli jo kotimatalla. Ratsun siirtäminen e3:een oli ollut huono ajatus, ja hän oli luovuttanut runsaan neljäkymmenen siirron jälkeen. He olivat sinetöineet illan pienillä geneverlasillisilla ja eronneet tavalliseen tapaansa Bijnertin viinikaupan edessä Zwillen ja Falkstraatin kulmassa. Mahler asui Deijkstraassa, oli asunut jo neljäkymmentä vuotta. Van Veeteren ajatteli, että oli käynyt runoilijan vanhassa pinttyneessä asunnossa vain kaksi kertaa eikä luultavasti kävisi enää koskaan uudestaan. Hän ja Mahler eivät olleet tekemisissä sanan tavanomaisessa merkityksessä; he tapasivat kerran tai kahdesti kuussa ja pelasivat šakkia Vlissingenissä. Siinä kaikki, oli aina ollut.

Kuten sanottu.

Tulevaisuus oli ylipäätään kortilla, ja Mahlerilla oli poika, joka ottaisi varmasti kuolinpesän hoitaakseen, vaikka joutuisi matkustamaan sitä varten Etelä-Amerikasta asti. Boli-

viasta tai Kolumbiasta, Van Veeteren ei ikinä muistanut, kummasta.

Sitten kun Mahlerin aika koittaisi.

Tai ehkä hänen oma aikansa koittaisi ensin. Van Veeteren nosti takinkaulukset pystyyn, kun Langgrachtilta kävi äkillinen tuulenpuuska, ja ajatteli, että samapa tuo, kumpi menisi ensin. Tärkeintä oli päästä kulman taakse ennen Ulrikea. Olisi todella kurjaa joutua viettämään viimeiset hetkensä yksin. Hän oli nähnyt muutama päivä sitten unta omasta kuolemastaan: hän oli ollut palanen Gruydermannin maksamakkaraa, joka oli unohdettu pienelle lautaselle jääkaappiin – ja kun joku oli puolen vuoden kuluttua avannut jääkaapin, taisi olla kaunis nuori nainen, hän oli hävennyt homeista ja mädäntynyttä tilaansa, ja nainen oli-kin huudahtanut selvästi pettyneellä ja moittivalla äänellä: ”Komisario! Häpeäisit!”

Nainen oli todella kutsunut häntä komisarioksi, ja ennen kuin tämä oli paiskannut inhoten oven kiinni, hän oli tajunnut naisen olevan Ewa Moreno.

Nuori Ewa Moreno, joka näytti samalta kuin aloittaessaan Maardamin rikospoliisissa ties kuinka monta vuotta sitten. Kun hän itse oli ollut sen kiistaton napa ja ankkuri.

Napa ja ankkuri? Onko mahdollista olla molempia? Van Veeteren kysyi itseltään kääntyessään Kellnerstratille. Olla samaan aikaan liikkeessä ja paikallaan? Tai pikemminkin pysyä paikallaan ja yrittää liikkua. Kuvasiko se hänen elämänsä? Vai törmäsivätkö sanat sattumalta yhteen hänen päässään?

Kuten sanottu.

Hän potkaisi pizzalaatikon palasen kanavaan ja ajatteli, ettei ollut aikoihin nähnyt Ewaa. Tai muitakaan kollegoja. Münster oli käynyt antikvariaatissa joskus keväällä, mutta siitä oli varmaan jo puoli vuotta tai enemmänkin, ja

Roothiin hän oli törmännyt Grote Marktilla eräänä iltana viime kesänä. Mutta siinä kaikki.

Reinhart oli ollut eläkkeellä jo monta vuotta ja asui ilmeisesti Espanjassa. Moni muu oli kuitenkin yhä virassa ja penkoi uutterasti yhteiskunnan takapihoja.

Münster... Münsterillä oli jäljellä ehkä kaksi tai kolme vuotta. Moreno, Rooth ja Jung... voi hyvät hyssykät, Van Veeteren ajatteli, *those were the days*.

Hänen oma viimeinen rikosjuttunsa oli ollut jo kymmenen vuotta sitten. *Tapaus G*. Niin lähellä kuolemaa hän ei ollut käynyt ikinä aiemmin. Eikä myöhemminkään.

Illastahan tuli yhtä kuoleman vatvomista, hän totesi kääntyessään kulman taakse Moerkerlaanille tuulensuojaan. Kaksikymmentä askelta myöhemmin hän kohotti vaistomaisesti katseensa ja näki, että makuuhuoneessa lehmusten välissä talon numero 14 kolmannessa kerroksessa paloi valo. Kaikesta päätellen Ulrike oli mennyt sänkyyn lukemaan; Ulriken vanha ystävätär oli ollut kylässä, mutta ilmeisesti tämä oli häipynyt jo varhain. Kello oli vasta puoli kaksitoista, ja Ulrike oli vihjannut ettei olisi edes halunnut nähdä Agnieszkaa. Eikö hän Agnieszka ollut? Ehkä naiset olivat riitaantuneet. Van Veeteren oli ymmärtänyt, että heidän välillään oli jotain vanhaa närää, mutta tarkempia ainesosia hänelle ei ollut paljastettu.

Seitsemänkymmentäviisi, Van Veeteren ajatteli taas avatessaan oven. Kahden viikon kuluttua olen elänyt kolme neljännesvuosisataa. Pitkän päivän matka yöhön.

Eikä hän missään tapauksessa viettäisi suurta päiväänsä Uudessa-Seelannissa.

Se oli vain hänen ja Ulriken laatima juoni. Siltä varalta että joku ääliö saisi päähänsä tulla onnittelemaan.

Esimerkiksi tytär Pariisista tai joku lapsenlapsista.

Mitä sinä toivot? Pariisista oli kuitenkin kysytty.

Sähköttä kutakuinkin oikeana päivänä, hän oli vastannut ajattelematta tarkemmin, oliko sähköitä enää olemassa.

Ulrike oli ehtinyt sulkea yövalon, mutta sytytti sen uudestaan kun Van Veeteren hiipi makuuhuoneeseen.

”Miten meni?” Ulrike kysyi.

”Mikä?”

”Šakki tietenkkin.”

Ulrike ei ikinä kysynyt šakista. Van Veeteren tajusi, että se oli johdanto johonkin muuhun.

”Hävisin”, hän vastasi. ”Mahler vain pahenee vuosi vuodelta. Oliko Agnieszkan kanssa mukavaa?”

”Paulan.”

”Paulan? Eikö hän ollutkaan Agnieszka?”

”Tapasin Agnieszkan kaksi viikkoa sitten.”

”Pahoittelut. Oliko se vaivan arvoista?”

”Ehkä tunnin verran. Sitten alkoi vakava keskustelu. Paula lähti jo kymmenen aikaan, ja ihan hyvä niin.”

”Ymmärrän.”

”Mutta sitten.”

”Mitä?”

”Münster soitti.”

”Münster?”

”Niin. Hänellä oli sinulle asiaa.”

”Miksi hän tänne soitti?”

”Jätit kännykän kotiin. Jostain syystä vastasin siihen.”

”Ei kai Münster soittanut syntymäpäiväni takia? Kerroithan hänelle, että olemme silloin matkoilla?”

Ulrike kohottautui istumaan. Vaikka Ulrikekin oli jo yli seitsemänkymmentä, hän näytti Van Veeterenin mielestä kuusikymppiseltä. Tai kolmevitoselta. Tai minkä ikäiseltä tahansa. Mitä hän oli tehnyt ansaitakseen niin upean naisen? Hän kysyi sitä itseltään kolme kertaa päivässä, mutta ei ollut vielä kukaan keksinyt vastausta, ei lähimainkaan.

Paitsi että... ehkä sokea armo painoi enemmän kuin hyveiden palkka.

Hienoa, hän ajatteli. Vihdoinkin täysipainoinen ajatus.

”Ei hän syntymäpäiväsi takia soittanut”, Ulrike sanoi.
”Asia koski... niin, en oikeastaan tiedä mitä.”

”Et tiedä?”

”En. Mutta käsitin että kyse oli... no, tiedät varmaan.”

”Mitä? Tiedän mitä?”

Ulrike hymyili varovasti. ”Se on sellainen... miten sen sanoisi... vanha poliisiasia.”

Van Veeterenin vatsasta nousi hapan röyhtäys. Olisi pitänyt juoda isompi genever, hän ajatteli. Tai kaksi.

”Poliisiasia?”

”Niin, siis rikosjuttu. Mutta en ole varma. Münster tulee huomenna antikvariaattiin. Hän pyysi kertomaan... jotta osaisit vähän varautua.”

”Varautua?”

”Niin hän sanoi.”

”Voi helvetin helvetti”, Van Veeteren sanoi.

”Infernaalisen viihdyttävä”

UPSALA NYA TIDGNING

Legendaariset komisariat Van Veeteren ja Barbarotti kohtaavat vihdoin Ruotsin luetuimman rikoskirjailijan parhaimpiin kuuluvassa dekkarissa.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-0997-5

ALKUPERÄISPÄÄLLYS: KARIN HAGEN